

Dankwoord bij de uitreiking van de Aletta Jacobsprijs

Door Khadija Arib

6 maart 2020

Dames en heren,

Toen ik in 2017 had besloten om als Tweede Kamer niet mee te doen aan de viering van honderd jaar kiesrecht in 2017, maar in 2019, had ik nooit durven dromen dat mij dat - mede - zo'n eervolle prijs zou opleveren.

Niet iedereen was blij dat ik zo dwars lag. De voorbereidingen waren in volle gang. De agenda's van hoogwaardigheidsbekleders waren voor dinsdag 12 december 2017 geblokt. De Ridderzaal was geboekt. Toch hield ik het vol. Ik wilde recht doen aan de strijd van al die vrouwen en mannen – veelal arbeiders – om te kunnen stemmen. Passief én actief. Ik wilde recht doen aan de geschiedenis. Ik wilde recht doen aan de strijd van Aletta Jacobs.

Want in 1917 hadden vrouwen geen actief stemrecht. Alleen passief. Pas in mei 1919 met de wet van Henri Marchant kregen vrouwen kiesrecht. Een wet die hij overigens zelf 'de wet Jacobs' noemde.

En dat brengt me bij deze bijzondere vrouw, Aletta Jacobs. Ik ga niet in op haar belangrijke rol en strijd. Alle aanwezigen weten daarvan. Wél wil ik zeggen dat zij een eigenzinnige vrouw was. Ze weigerde opgeleid te worden tot huisvrouw, terwijl dat in haar tijd heel normaal was. En ze wilde arts worden, terwijl dat in haar tijd voor een meisje juist níet normaal was. Als ze haar zin niet had gekregen, dan was ze waarschijnlijk weggelopen en verkleed als man aangemonsterd op een schip richting de Verenigde Staten (zoals ze in haar mémoires schreef). Die eigenzinnigheid - 'gotspe' zoals de Joodse Aletta het zelf in het Jiddisch noemde – gebruikte zij, om wissels om te zetten in haar eigen leven. En later in dat van álle Nederlandse vrouwen.

Maar wat ik het meest in Aletta Jacobs bewonder, is haar hartstochtelijke geloof in de kracht van een democratische samenleving. In de rede die zij hield bij de viering van het kiesrecht voor vrouwen, zei ze onder meer: *'Vrees niet de vrouw der toekomst, Broeder! Vrij en zelfstandig geeft ze oneindig meer'*. Met die woorden onderstreepte ze dat emancipatie van de vrouw, een verrijking voor de samenleving betekende. Dat het vrouwenkiesrecht geen gunst was die moest worden verleend, maar een fundamentele voorwaarde voor het optimaal functioneren van onze democratie. En dat krachtige argument rechtvaardigt voor mij de emancipatie van álle minderheidsgroepen in ons land. Ik ben er trots op dat ik Voorzitter ben van een parlement waar iedere stem even zwaar telt. Waar iedereen vertegenwoordigd is, ongeacht sekse of kleur, achtergrond of geloof.

Ik weet dat ik, of ik het wil of niet, een voorbeeldfunctie heb voor heel veel meisjes en vrouwen. Ik geef ze graag het volgende mee. Profiteer volop van de geboden kansen in het onderwijs, wees betrokken bij wat er om je heen gebeurt. Pak je vrijheid. Sta open voor de kansen die je krijgt. En ook en vooral: heb de 'gotspe' die soms nodig is om jezelf naar voren te schuiven. Daar worden wij, in dit land, allemaal beter van!

Tot slot wil ik een paar mensen bedanken. Om te beginnen Aletta Jacobs. Het is dankzij haar strijd dat ik nu hier sta. Zij zou er trots op zijn als ze zou hebben gezien hoe wij het algemeen kiesrecht in 2019 hebben gevierd. Ik wil ook de organisatie áchter deze prijs bedanken. De Rijksuniversiteit Groningen en de mensen die betrokken zijn bij de Aletta Jacobsprijs. En Nausicaa Marbe en Marjo Buitelaar voor hun mooie verhalen. Het was een onvergetelijke middag.